

KONKURS Z HISTORII
Klucz odpowiedzi. Etap rejonowy 2013/2014
Suma punktów do uzyskania: 84

1. Zaznacz właściwą odpowiedź. (10 p.)

I Autorem słów "Paryż wart jest mszy" jest:

- a) Henryk III Walezy,
- b) Henryk IV Burbon,
- c) Henryk VIII Tudor,
- d) Ludwik XIV Burbon.

II Francuski żeglarz Jacques Cartier podczas swojej podróży w 1534 r. dotarł do:

- a) Zatoki La Plata,
- b) Florydy,
- c) Australii,
- d) Zatoki Św. Wawrzyńca.

III Mikołaj Rej z Nagłowic jako dorosły człowiek był wyznawcą:

- a) kalwinizmu,
- b) luteranizmu,
- b) katolicyzmu,
- c) prawosławia.

IV Wojsko kwarciane zostało utworzone za panowania:

- a) Stefana Batorego,
- b) Zygmunta I Starego,
- c) Zygmunta II Augusta,
- d) Zygmunta III Wazy.

V Ugoda sandomierska dotyczyła porozumienia między:

- a) katolikami, prawosławnymi i braćmi polskimi,
- b) luteranami, kalwinistami i braćmi czeskimi,
- c) kalwinistami, katolikami i braćmi polskimi,
- d) prawosławnymi, luteranami i braćmi czeskimi.

VI Sejm konwokacyjny w Rzeczypospolitej szlacheckiej:

- a) przygotowywał wybór nowego władcy, ustalał czas, miejsce i zasady elekcji,
- b) podczas jego trwania król zaprzysięgał artykuły henrykowskie i pacta conventa,
- c) podejmował decyzje dotyczące zwołania pospolitego ruszenia,
- d) podejmował decyzje o wypowiedzeniu posłuszeństwa królowi.

VII Królem, przeciwko któremu skierowany był rokosz Mikołaja Zebrzydowskiego, był:

- a) Władysław IV Waza,
- b) Jan II Kazimierz Waza,
- c) Zygmunt III Waza,
- d) Jan III Sobieski.

VIII Który z wymienionych władców zakończył swoje panowanie abdykacją:

- a) Władysław IV Waza,
- b) Jan II Kazimierz Waza,
- c) Zygmunt III Waza,
- d) Jan III Sobieski.

IX Co oznaczał termin "dysydenci polscy" w epoce wczesnonowożytnej:

- a) przeciwników silnej pozycji króla,
- b) opozycję antymagnacką,
- c) skazanych za zdradę kraju,
- d) różnowierców.

X Ugoda w Perejesławiu zawarta w 1654 r. to porozumienie:

- a) polsko-rosyjskie,
- b) polsko-kozackie,
- c) kozacko-rosyjskie,
- d) rosyjsko-szwedzkie.

2. Wykonaj polecenia na podstawie fragmentów ulotki propagandowej poświęconej kandydatom na polski tron podczas pierwszej wolnej elekcji w 1573 r. (6 p.)

Tekst A

Korzyści:

1. że zacny cesarski syn, 2. że czeski język rozumie. [...] 4. że ma być sto ślachciców [w] Wiedniu na nauce [...].

Szkody:

[...] 2. że z narodu niemieckiego, nam zawżdy przeciwnego [...] 4. co się innymi dzieje, to jest Węgrom, Ślązakom, Czechom, stałoby się to i Lechom [...].

Tekst B

Korzyści:

1. pokój dożywotni z nim samym, 2. język rozumie.

Szkody:

[...] 2. morza byśmy przecię nie mieli, bo port narewski wielki jego klejnot, 3. tyraństwo i okrucieństwo wrodzone, 4. [wolę swą uważa za prawo].

Tekst C

Korzyści:

[...] 3. musi nam być powolny prze [przez] dalekość przyjaciół swych, [...] 7. sto ślachciców w Paryżu na studiach i w wojsku jego ćwiczyć się będzie, 8. pokój z Turkiem [...].

Szkody:

1. niepokój z Moskwą [...], 2. język, ale łaciński i włoski umie, o polski jemu łącno, gdy uźrzy, że mu go będzie potrzeba.

Konkursy w województwie podkarpackim w roku szkolnym 2013/2014

a) przyporządkuj do każdego tekstu kandydata, który wziął udział w pierwszej wolnej elekcji w 1573 r. (3 p.)

tekst A: Ernest Habsburg

tekst B: Iwan IV Groźny

tekst C: Henryk Walezy

Henryk Walezy, Iwan IV Groźny, Ernest Habsburg, Stefan Batory.

b) który z nich został ostatecznie wybrany na króla podczas I wolnej elekcji? (1 p.)

Henryk Walezy

c) napisz, jak długo (do którego roku) trwały rządy pierwszego króla elekcyjnego i w jaki sposób się zakończyły. (2 p.)

1 rok (do 1574 r., uwzględniano również datę 1575 r. jako datę formalnego zakończenia panowania tj. kolejną elekcję), zakończyły się ucieczką króla do Francji.

3. Poniższy obraz Jana Matejki przedstawia jednego z władców Rzeczypospolitej pod Pskowem – jednym z rosyjskich miast, które oblegał. Na podstawie tego obrazu i wiedzy własnej wykonaj polecenia. (4 p.)

Konkursy w województwie podkarpackim w roku szkolnym 2013/2014

Zidentyfikuj widoczne na zdjęciu postacie: polskiego króla **Stefan Batory** i

jego najważniejszego doradcy **Jan Zamoyski**. (2 p.)

Określ, gdzie i w którym roku został zawarty rozejm będący następstwem wspomnianego

oblężenia: **w Jamie Zapolskim w 1582 r.** (2 p.)

4. W drugiej połowie XVI w. o Inflanty rywalizowały obok Rzeczypospolitej trzy inne państwa. (6 p.)

a) podaj ich nazwy: (3 p.)

I **Rosja**

II **Szwecja**

III **Dania**

b) w pierwszej połowie XVII w. Rzeczpospolita utraciła Inflanty na rzecz (podaj nazwę państwa)
(1 p.)

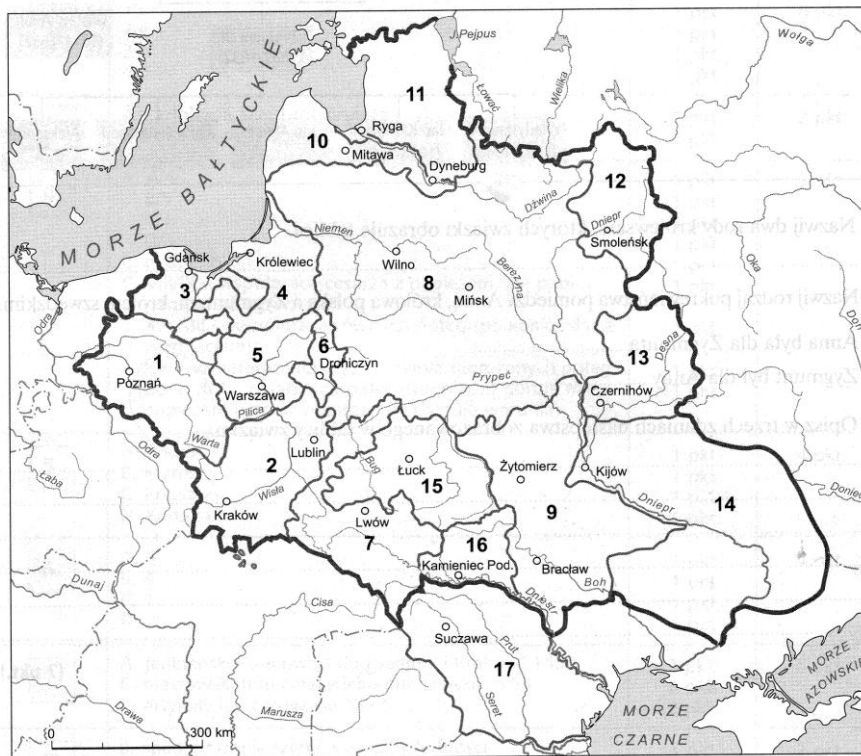
Szwecji

c) Strata ta została potwierdzona postanowieniami rozejmu zawartego w 1622 r. w (podaj nazwę
miejsca zawarcia rozejmu): (1 p.) **Mitawie**

d) Władcą panującym wówczas w Rzeczypospolitej był: (1 p.) **Zygmunt III Waza**

5. Oto mapka z zarysem granic oraz podziałów wewnętrznych w różnych okresach istnienia polsko-litewskiego państwa. Na jej podstawie wykonaj zadania A, B i C. (6 p.)

A. Nazwij krainy historyczno-polityczne zaznaczone numerami: (3 p.)

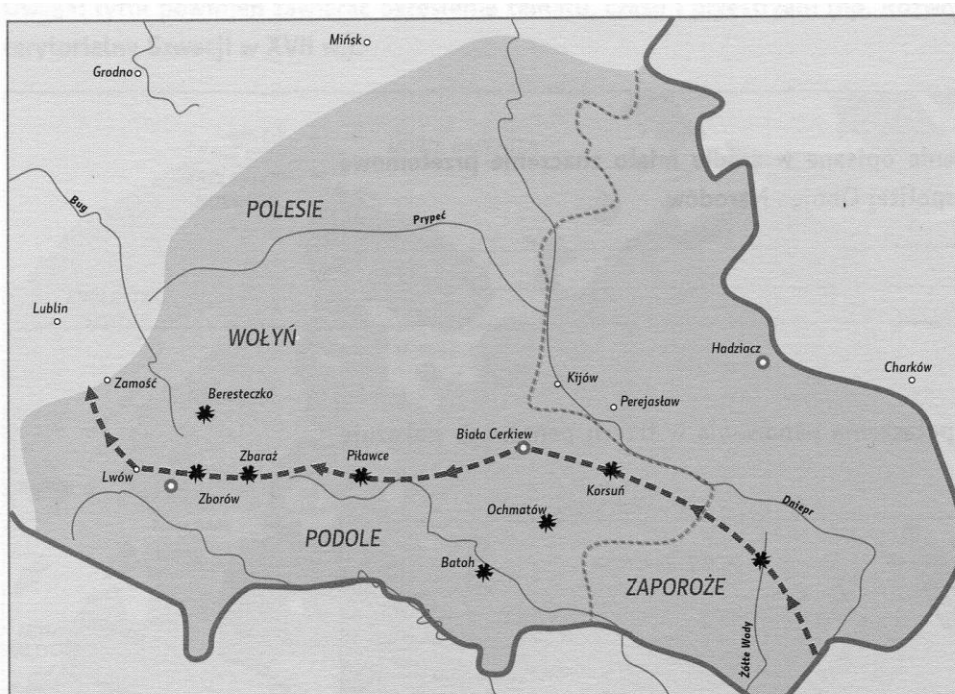
5 Mazowsze

10 Kurlandia

15 Wołyń

B. Jaką nazwę od 1525 r. nosił obszar zaznaczony na mapie numerem 4? (1 p.)

Prusy Książęce

Konkursy w województwie podkarpackim w roku szkolnym 2013/2014

C. W którym roku Polska utraciła zwierzchnictwo nad tym obszarem (nr 4) i jak nazywane są traktaty, które zdecydowały o tej stracie? (2 p.)

Data: 1657

Nazwa traktatów: **welawsko-bydgoskie**

6. Na podstawie mapy lub wiedzy własnej odpowiedz na pytania. (4 p.)

A. Podaj imię i nazwisko przywódcy powstania, którego przebieg pokazuje mapa: (1 p.)

Bohdan Chmielnicki

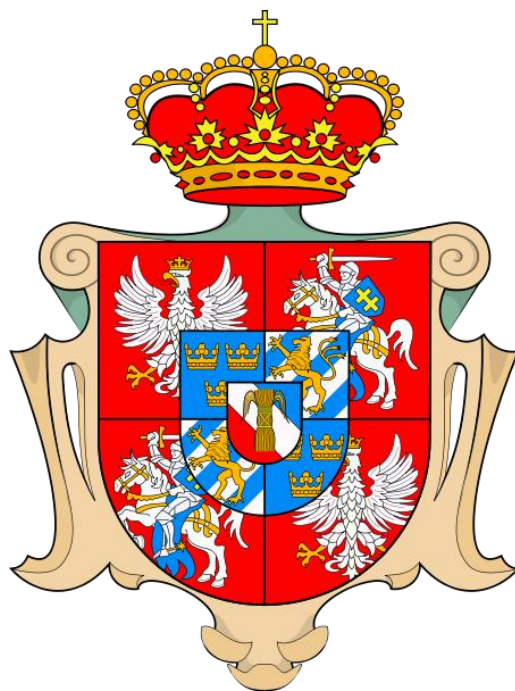
B. Spośród widocznych na mapie miejscowości wybierz 3, które były miejscem porozumień (ugód) polsko-kozackich. (3 p.)

Zborów

Biała Cerkiew

Hadziacz

7. Poniżej została zamieszczona ilustracja herbu Rzeczypospolitej Obojga Narodów za panowania jednej z dynastii. (2 p.)

A. Podaj nazwę tej dynastii.(1 p.)

Dynastia Wazów

B. Wymień przedstawicieli tej dynastii na tronie polskim. (1 p.)

Zygmunt III Waza, Władysław IV Waza, Jan Kazimierz Waza

8. Poniżej zamieszczono teksty charakteryzujące różne wyznania religijne obecne w Europie XVI-XVII wieku. Przyporządkuj im odpowiednie nazwy wybrane spośród podanych poniżej: (4 p.)

A. Jego wyznawcy uznawali, że wspólnota wiernych zorganizowana jest w niezależnych administracyjnie i hierarchicznie kościołach różnych krajów, Biblia i Tradycja są elementami Objawienia, istnieje więcej niż siedem sakramentów, a jednym z nich jest komunია udzielana wiernym pod dwiema postaciami. Biskupi są wybierani spośród zakonników, a księża mogą się żenić.

prawosławie

B. Jego wyznawcy uznawali, że zwierzchnictwo nad wspólnotami wiernych spoczywa w rękach świeckich i duchownych członków konsystorza i synodów, jedynie Biblia jest podstawą wiary, są tylko dwa sakramenty, w tym Wieczerza Pańska udzielana pod dwiema postaciami, pastory mogą się żenić. Ważną rolę pełni nauka o predestynacji.

kalwinizm

C. Jego wyznawcy uznawali, że jest jedna głowa Kościoła, Tradycja obok Biblii jest źródłem Objawienia, kapłaństwo ma charakter sakralny i związane jest z celibatem, istnieje siedem sakramentów, w tym komunია udzielana wiernym pod jedną postacią.

katolicyzm

D. Jego wyznawcy uznawali, że król jest głową kościoła, Biblia i tradycja czterech pierwszych soborów stanowią podstawę wiary, istnieją tylko dwa sakramenty ustanowione przez Chrystusa, w tym komunია przyjmowana przez wiernych pod dwiema postaciami, kapłaństwo nie ma charakteru sakramentalnego, istnieje hierarchia biskupów, diakonów i księży, którzy mogą się żenić.

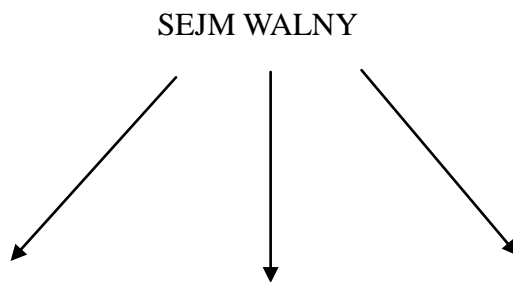
anglikanizm

kalwinizm, prawosławie, anglikanizm, luteranizm, katolicyzm, anabaptyzm

9. Symbolem szlacheckiego demokratyzmu był sejm walny. Na poniższym schemacie przedstaw jego strukturę oraz wymień prerogatywy (uprawnienia) tego organu władzy uzupełniając brakujące treści. (11 p.)

-sejm walny zebrał się po raz pierwszy w roku: (1 p.) 1493

- struktura sejm walnego:

Stany sejmujące:(3 p) **król**

izba poselska

senat

w jej skład wchodzi(1 p.):

w jego skład wchodzi(1 p.):

posłowie (wybrani na sejmikach ziemskich)

najwyżsi dostojnicy(dygnitarze) państwowi i duchowni (punktowane będą odpowiedzi na podstawie przykładów)

Sejmy zwyczajne (ordynaryjne) zwoływane były co **2** lata, na **6** tygodni. (2 p.)

Sejmy nadzwyczajne zwoływane były **w razie potrzeby** na 2 tygodnie.(1 p.)

Ustawy uchwalane przez sejm nosiły nazwę **konstytucji**.(1 p.)

Każdemu posłowi przysługiwało prawo **veta**, powodujące zerwanie obrad sejm. (1 p.)

10. Na podstawie tekstu źródłowego i wiedzy własnej odpowiedz na pytania. (4 p.)

W namiotach wezyrskich, 13 IX 1683 w nocy

Jedyna duszy i serca pociecho, najśliczniejsza i najukochańsza Marysienku!

Bóg i Pan nasz wielki błogosławiony dał zwycięstwo i sławę narodowi naszemu, o jakiej wieki przeszłe nigdy nie słyszały. Działa wszystkie, obóz wszystek, dostatki nieoszacowane dostały się w ręce nasze. Nieprzyjaciej, zasławszy trupem aprosze [okopy oblężnicze], pola i obóz, ucieka w konfuzji [trwodze]. [...] Wezyr tak uciekł od wszystkiego, że ledwo na jednym koniu i jednej sukni. Jam został jego sukcesorem [spadkobierca, tu: właściciel zdobyczy], [...] Mam wszystkie znaki jego wezyrskie, które nad nim noszą; chorągiew mahometańską, którą mu dał cesarz jego na wojnę i którą dziś jeszcze posłałem do Rzymu Ojcu św. [...].

A. Jakiego wydarzenia list ten dotyczy?

odsieczy(wiktorii) wiedeńskiej, bitwy pod Wiedniem.

B. Kto jest autorem tego listu?

Jan III Sobieski

C. Kim była dla autora listu jego adresatka?

żoną

D. Podaj imię wezyra wymienionego w liście.

Kara Mustafa

11. Przyporządkuj do poszczególnych postaci wymienione poniżej ich odkrycia, dokonania lub utwory. (10 p.)

Galileusz	h
Izaak Newton	e
Giovanni Bernini	f
John Locke	d
Rene Descartes (Kartezjusz)	c
Jan Sebastian Bach	a
Jan Vermeer van Delft	g
Thomas More (Morus)	j
Jean Bodin	b
Andrzej Frycz-Modrzewski	i

- a) kompozytor, autor muzyki organowej, utworów orkiestrowych i kameralnych.
- b) autor utworu "Sześć ksiąg o Rzeczpospolitej", twórca ideologii francuskiego absolutyzmu.
- c) twórca kierunku filozoficznego zwanego racjonalizmem.
- d) twórca kierunku filozoficznego zwanego empiryzmem.
- e) odkrywca prawa grawitacji (powszechnego ciężenia)
- f) twórca kolumnady otaczającej plac św. Piotra w Rzymie.
- g) holenderski malarz, mistrz mieszczańskiej sztuki protestanckiej.
- h) astronom, potwierdził heliocentryczną teorię Kopernika.
- i) autor utworu "O naprawie Rzeczpospolitej".
- j) angielski myśliciel, pisarz i polityk, autor utworu "Utopia".

Konkursy w województwie podkarpackim w roku szkolnym 2013/2014

12. Połącz te wydarzenia, które tworzą związek przyczynowo – skutkowy. Odpowiedź zaznacz za pomocą liter przypisanych wydarzeniom. (7 p.)

- a) śmierć ostatniego z Jagiellonów,
- b) pokój w Polanowie,
- c) przyłączenie Estonii do Polski,
- d) utrata przez Polskę Kamieńca Podolskiego,
- e) śmierć syna Iwana IV Groźnego,
- f) atak Turcji na Polskę,
- g) tzw. "dymitriady",
- h) 1 wolna elekcja,
- i) wzrost liczby ludności żydowskiej w Polsce w XVI w.,
- j) popyt na towary rolne w Europie Zachodniej,
- k) odsiecz Smoleńska Władysława IV,
- l) wybuch wojny polsko-szwedzkiej,
- m) tolerancja religijna w Polsce,
- n) rozwój gospodarki folwarcznej w Polsce.

Przyczyna		Skutek
a	→	h
c	→	l
e	→	g
f	→	d
j	→	n
k	→	b
m	→	i

13. Rozstrzygnij, czy zdania zamieszczone w tabeli są prawdziwe, czy fałszywe, wpisując "P" lub "F" we właściwych rubrykach. (5 p.)

W 1619 r. oddział lisowczyków przeprowadził tzw. pierwszą odsiecz Wiednia.	P
W typowym XVII-wiecznym stroju szlacheckim widoczne były wpływy tureckie.	P
Sejmiki ziemskie (przedsejmowe) wybierały posłów na sejm i ustalały dla nich tzw. instrukcje.	P
W obradach sejmu uczestniczyli mieszczańscy posiadający prawo do głosowania.	F
Od 1525 r. miejsce w senacie przysługiwało również książętom Prus Książęcych.	P

14. Na podstawie fragmentów biografii określ, jakich postaci one dotyczą. (5 p.)

A. Polski dowódca wojskowy, hetman polny koronny, w czasie potopu szwedzkiego organizował walkę partyzancką. Zwyciężył wojska szwedzkie w bitwach pod Kozienicami i Warką.

Stefan Czarniecki

B. Książę, hetman polny koronny, marszałek wielki koronny, przywódca rokoszu z 1665 r., dawny właściciel Rzeszowa, jeden z dowódców w bitwie pod Cudnowem z Rosją.

Jerzy Lubomirski

C. Książę, hetman wielki koronny, wojewoda sandomierski, zwyciężył wojska Gustawa II Adolfa pod Trzcianą.

Stanisław Koniecpolski

D. Polski magnat, hetman wielki koronny i kanclerz wielki koronny, zwyciężył wojska rosyjskie w bitwie pod Kłuszynem.

Stanisław Żółkiewski

E. Hetman wielki litewski, jeden z najwybitniejszych dowódców wojskowych początku XVII w., zwyciężył wojska szwedzkie w bitwie pod Kircholmem.

Jan Karol Chodkiewicz

Błędy gramatyczne rozstrzygano na korzyść ucznia.